

Saara Tikkala: 1930-luvun Vitsai

Vitsain kylä oli 1930-luvulla vilkkaampi kuin nykyään. Maire ja Aarre Puheloinen muistelevat kylän silloisia asukkaita ja tunnelmia.

Kannuskylä

Tikkalan talossa asuivat Ida ja Evert Tikkala sekä heidän poikansa Mauri ja Rauni, joka kaatui talvisodassa. Tikkalassa harjoitettiin maanviljelyä ja hoidettiin karjaa. Kesällä lehmät olivat Pellillä.

”Juntusen Aune lähti veneen kanssa sinne ja lypsi lehmät aamuisin ja iltaisin ja tuli päiväksi Tikkalaan. Sieltä lähettivät maidot kaupunkiin meijeriin.”

Peltolassa ”siihen aikaan siellä oli Ida Tikkala, Mairen isän äiti. Ida Tikkalan mies oli Evertin veli. Siellä asuivat myös Heikki, Toivo (Mairen isä) ja Hilja Tikkala. Heikki Tikkala kuoli aika nuorena.”

Mäkelässä asuivat Edla ja Albin. Albin oli Evertin ja Heikin veli. Heidän lapsensa olivat Edith ja Reino.

Pylkön taloja oli kaksi. Toisessa asuivat Olga ja Evert Pylkkö, joilla oli kuusi lasta: Helmi ja Ensio, Lilja ja Sirkka sekä Aarne ja Lauri. Viereistä Pylkköä asuttivat Evert ja Tuomas, jotka olivat veljeksiä. Tuomas ja Eeva-Maria Pylköllä oli lapset Eino, Arvid ja Lyyli.

Nykyisen Kangasmäen talon viereisessä pikkumökissä asuivat Salme ja Edla Salmi, Viirulla rannassa Antti ja Hilma Viiru.

Pellillä Särkässä asui Evertin, Heikin ja Albinin sisko, joka oli mennyt Antti Pellin kanssa naimisiin.

Vitsai

Puheloiset olivat kankaanmäkeläisiä: Mikolla ja Idalla oli poika, Aarre.

Ala-Hovi, Ylä-Hovi ja Hovi sekä järven toisella puolella oleva Hyrsy, olivat kaikki entistä Hovin tilaa. Ala-Hovissa asuivat Antti ja Anna Hovi (Antti oli Ida Tikkalan veli). Eino, Väinö, Olavi, Edvin, Eero ja Viktor Hovi olivat Antti Hovin ja Ida Tikkalan serkkuja eli heidän veljensä lapsia. Ylä-Hovissa väki vaihtui taajaan. Varsinaista Hovin tilaa asuttivat Robert ja Olga Hovi sekä heidän jälkikasvunsa Ilmari ja Sylvi.

Mamumäessä (Mammonmäessä) koulun lähellä oli Hovin talo, jonka asukkaat Antti ja Helena Hovi sekä lapset Eino ja Tyyne eivät olleet sukua toisille Hoveille.

Olkkosen taloa piti Antti ja vaimonsa Lyyli (lapset Ensio ja Marja). Myös Ruuskopissa oli väkeä (Antti ja Vilhelmiina Vento sekä Lyyli-tytär; Adam ja Ida Vento sekä lapset Eino, Tyyne ja Helmi) ja Matinjoukossa ja Honkalassakin (Evert ja Hilda Innanen sekä lapset Elvi, Valma ja Tenho; pienessä mökissä Innasen Antti ja Ida). Innasella oli Ida ja miehensä sekä poika Eero. Niivaa asuttivat Antti ja Helena sekä lapset August, Niilo, Edvin, Viljo, Tauno, Helli, Ester ja Hilja.

Myös Viktor ja Hilma Niivalla oli kahdeksan lasta: Pentti, Yrjö, Teuvo, Annikki, Elmeri, Aarne, Seppo ja Raili.

Illukalla oli Vennon rannassa Taavetti ja Anna Illukka lapsineen: Kalle, Uuno, Iines ja Eeva. Ahokkaalla asuivat Ida ja miehensä Jussi sekä Idan äiti Anna-Mari.

Nykyisten Ventojen tilalla asuivat Mari ja Mikko sekä lapset Uuno, Väinö, Bertta ja Rauha. Nykyisen Laitisen talon kohdalla taas asui Turusia: Antti Turunen vaimoineen sekä tyttäret Kaarina, Meeri ja Hilpi.

Kilkkisessä oli Anton ja Agda sekä Laura, Anja, Sirkka, Kirsti ja Lauri.

Juntula

Juntulassa asuivat Turusen vanhapoikaveljekset.

”Ne oli sellaisia veljeksiä, että kun toinen läksi kaupunkiin, oli yhden yön Lappeenrannassa ja tuli seuraavana päivänä takaisin, niin kädestä pitäen toisiaan tervehtivät ja rakkaiksi veljiksi toisiaan kutsuivat.”

Juntulan kuoppamäkeläisiä olivat Lyyti ja Adam Salmi sekä Adamin veli Antti ja lapset Sinikka, Elina, Mauno ja Ritva. Ala-Tuvalla asuivat Liina ja Viktor Korhola ja lapset, kahdeksan tytärtä: Helga, Lilja, Rauha, Hilikka, Esteri, Martta, Sirkka ja Anneli.

Kylän toimintaa ja aktiviteetteja

Seurakunnasta käytiin koululla hartaushetkiä pitämässä. Myös raittiusseuralla oli toimintaa, joka kuukausi oli ainakin joku kokoontuminen.

Viktor Niiva piti Rantamäellä Turusen talossa kauppaa. Samoin Antti Hovi toimi kaupanpitäjänä Ala-Hovissa. Myös Antti Turusella oli kauppa. ”Nyt koitetaan, kumman pajassa kaulus kestää” sanoi Antti Viktorille kaupanpidosta. Rantamäen kauppa meni sittemmin konkurssiin. ”Pojat olivat myymässä ja pistivät paperirahat laatikon

alimmaiseksi, ja kolikkolaatikko oli päällä. Isä tuli illalla noutamaan rahoja ja otti kolikot, pojat korjasivat paperirahat.”

Immosen talossa asuivat Ville ja Miina sekä Tuovi, Toimi ja Kerttu. ”Hekin yrittivät kaupanpitoa. Sekään kauppa ei kestänyt pystyssä, kun Miina kuulemma keitti kaikille kahvit ja syötti rinkelit.”

”Tukialassa oli kauppias, joka möi ruisjauhoja ennen vanhaan halvalla hinnalla, niin että Puumalastakin asti kävivät hakemassa ja ihmiset kysyivät, että miten siulla kannattaa, niin hän oli, että miksei se kannata, kun ne Puumalan miehetkin kun tulevat, niin ne ostavat säkin jauhoja. – Kun kahvia sai kallista ja halvempaa niin hän kysyi, että minkäslaista, niin asiakkaat tuumivat, että nyt kun sai niin halvalla noita jauhoja, niin pannaan sitä kallista kahvia. Mutta kauppias laittoi siitä halvimmasta pussista!”

Vitsaissa toimi koulu, joka paloi kaksi kertaa: vuonna 1933 ja kerran sitä aiemmin. Vuonna 1935 saatiin valmiiksi nykyinen koulurakennus. Opettajina toimivat Eino ja Sanelma Ravi, ja heillä oli pojat Seppo ja Aarno. ”Siihen aikaan opettajillakin oli lehmä. Niitten lehmä oli kerran karannut, ja kun miun [Aarren] veljet tuli yöllä kalalta, niin ne olivat laittaneet lehmän omaan navettaansa. Opettaja etsi lehmää seuraavana aamuna. Kun se oli käynyt kyselemässä, isä sanoi siihen, että ei se täällä ole. Mistäs se olisi tiennyt, että pojat oli jo laittaneet lehmän navettaan. Aamulla pojat heräsivät ja kävivät sitten sanomassa. Opettaja totesi: ’Kun minä olen etsinyt kuin neulaa.’”

Ala-Hovissa oli Vitsain kylän ensimmäinen radio, joka oli Viktor Hovin rakentama. ”Iltaisin kaikki menivät Ala-Hoviin kuuntelemaan, siellä oli sakkia aina.” Käsityötaito kukoisti muuallakin, Peltolan radio oli Ida Tikkalan veljen tekemä.

Vuonna 1926 raivattu Vitsain urheilukenttä sijaitsi Ruuskopin seutuvilla. Varsinkin pojat kävivät paljon kentällä, jonka laidassa oli Taipalsaaren ensimmäinen tanssilava. Kentällä pidettiin Vitsai–Haikkaanlahti-otteluita vuorokesinä.

Liikemies Anton Kilkkinen, jolla oli pari kappaletta laivoja ja neljä kappaletta lotjia sekä tervahöyry, oli iso työnantaja Vitsaissa. Perunoita vietiin laivalla Lappeenrantaan Vennon rannasta. ”Alkoholitehtaalle se möi perunat. Kuulemma toi takaisinpäinkin, että maistaa, minkälaisia ovat.” – Vuonna 1939 autoa ei ollut muilla kuin Kilkkisellä.

Kilkkisellä, kansakoululla ja Rantamäellä oli puhelin. ”Tikkalan Mauri kävi Kilkkisellä monta kertaa päivässä soittamassa, kyllästyi ja hankki oman puhelimen.”

”Valkeinsaaressa asui semmoinen oikein pieni mummo, mahdottoman pieni se oli, ja tietysti siellä kun keli-rikkojen takana oli, niin mie [Maire] muistan, kun mie olin silloin pikkunen tyttö, niin hän sanoi, että hän söi semmoista leipää, että home pölysi. Mutta vanhaksi se oli elänyt silti.”

